

Силабус дисципліни «Історія спортивного та олімпійського руху»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 227 · ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ · ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ · БАКАЛАВР

120

Годин загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС відповідно до стандарту

4

Змістовних модулів курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Історія спортивного та олімпійського руху

Спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія

Освітня програма: Фізична реабілітація

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 120 годин / 4 кредити ЄКТС

Модулів: 4 змістовних блоки курсу

Мета дисципліни

Дисципліна «Історія спортивного та олімпійського руху» формує у студентів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» цілісне уявлення про історичний розвиток фізичної культури, спорту та олімпійського руху від найдавніших часів до сьогодення. Курс спрямований на розвиток критичного мислення, вміння аналізувати закономірності розвитку спортивного руху, розуміти причинно-наслідкові зв'язки між подіями та їх вплив на сучасний стан фізичної культури і спорту. Особлива увага приділяється формуванню професійної ідентичності, розуміння гуманістичних цінностей олімпізму та ролі фізичної реабілітації в системі олімпійського та паралімпійського спорту.

Форми навчання

- Лекції — 30 годин
- Практичні заняття — 30 годин
- Самостійна робота — 60 годин

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації в історичному та суспільному контексті: виявлення суттєвих фактів про розвиток спортивного руху, порівняння альтернативних інтерпретацій, формування обґрунтованих висновків і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, аналітичних записок і презентацій щодо розвитку олімпійського руху.

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати поняття спортивного та олімпійського руху, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти та аналітичні матеріали. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового аналізу спортивних кейсів і обговорення проблем розвитку фізичної культури.

- Аналізувати навчальну та наукову інформацію з історії спорту
- Виділяти головне та узагальнювати результати досліджень
- Планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів
- Коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками
- Брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки

Фахові компетентності

Розуміння сутності та закономірностей історичного розвитку фізичної культури та спорту, їхнього місця у світовій та європейській цивілізації. Знання ключових подій, постатей і процесів від найдавніших часів до сучасності, вміння аналізувати їх у контексті розвитку олімпійського руху, фізичної реабілітації та паралімпійського спорту.

Здатність застосовувати методи історичного аналізу для розуміння сучасних процесів розвитку фізичної культури і спорту, зокрема становлення незалежного олімпійського руху України, розвитку паралімпійського спорту та місця фізичної реабілітації у системі охорони здоров'я спортсменів.

- Характеризувати основні етапи розвитку олімпійського руху
- Аналізувати суспільні та організаційні процеси в спорті
- Оцінювати роль видатних спортсменів і діячів в історії
- Орієнтуватися в джерелах та історіографії спортивного руху
- Пояснювати вплив розвитку спорту на фізичну реабілітацію

Результати навчання

Після успішного завершення курсу студент повинен демонструвати такі результати навчання:

1

Знання та розуміння

Пояснювати сутність ключових понять: олімпізм, олімпійський рух, спортивний рух, паралімпійський спорт, фізична реабілітація, адаптивний спорт, МОК, НОК. Характеризувати основні етапи та події в історії спортивного та олімпійського руху від найдавніших часів до сьогодення.

2

Аналіз та оцінювання

Аналізувати причини та наслідки ключових подій в олімпійському та спортивному русі, виявляти закономірності їх розвитку. Оцінювати роль видатних спортсменів, тренерів і організаторів, порівнювати різні інтерпретації подій у спортивній історії.

3

Застосування знань

Застосовувати знання з історії спортивного руху у професійній діяльності фізичного терапевта та ерготерапевта. Використовувати наукові джерела для підготовки обґрунтованих висновків і аналітичних матеріалів у сфері фізичної реабілітації та спорту.

4

Комунікація та рефлексія

Аргументовано викладати власну позицію щодо дискусійних питань розвитку спортивного та олімпійського руху. Формувати професійну свідомість, усвідомлення гуманістичних цінностей олімпізму та відповідального ставлення до здоров'я спортсменів.

Модуль 1. Витоки фізичної культури та спорту.

Олімпійські ігри Стародавньої Греції

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1.1

Фізична культура первісного суспільства та стародавнього світу. Зародження фізичних вправ у первісному суспільстві. Фізична культура стародавнього Єгипту, Китаю, Індії. Агоністика Стародавньої Греції. Значення спорту в житті античних греків.

Тема 1.2

Олімпійські ігри Стародавньої Греції. Передумови виникнення та легенди про заснування Ігор. Програма, учасники, організація змагань. Спортивні споруди давньої Олімпії. Значення Олімпійських ігор для античної цивілізації. Причини занепаду та заборони Ігор.

Тема 1.3

Фізична культура і спорт у Середньовіччі та епоху Відродження. Фізичне виховання у феодальному суспільстві. Лицарські турніри. Народні ігри та розваги. Гуманістичні ідеї Відродження та їх вплив на фізичне виховання. Система Гутс-Мутса, Яна, Аморосо.

Тема 1.4

Розвиток спорту та фізичного виховання у XIX ст. Спортивний рух в Англії як основа сучасного спорту. Виникнення міжнародних спортивних федерацій. Передумови відродження Олімпійських ігор. П'єр де Кубертен та його ідеї олімпізму. Олексій Бутовський — представник МОК від Росії.

Модуль 2. Відродження та розвиток олімпійського руху (1896–1945)

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 2.1

Відродження Олімпійських ігор та перший період олімпіад (1896–1912).

Атлетичний конгрес 1894 р. Ігри I Олімпіади в Афінах 1896 р.

Організаційна структура МОК.

Хронологія та аналіз Ігор I–V Олімпіад.

Розвиток міжнародних спортивних федерацій.

Тема 2.2

Другий та третій періоди олімпіад (1920–1936).

Відновлення Ігор після Першої світової війни. Ігри VII–XI Олімпіад. Зимові Олімпійські ігри.

Олімпіада 1936 р. у Берліні: спорт і політика.

Діяльність президентів МОК. Олімпійська символіка та атрибутика.

Тема 2.3

Спортивний рух України у складі Російської імперії та СРСР (до 1945 р.).

Перші Олімпійські ігри за участі спортсменів з українських земель.

Розвиток фізичної культури та спорту в Україні у 1920–1930-х рр. Спортсмени УРСР на міжнародній арені.

Вплив Другої світової війни на спортивний рух.

Модуль 3. Олімпійський рух у другій половині XX ст. Паралімпійський спорт

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3

Тема 3.1

Четвертий та п'ятий періоди олімпіад (1948–1980). Відновлення Ігор після Другої світової війни. Вступ СРСР до олімпійського руху. Олімпійські ігри 1980 р. у Москві. Бойкоти Олімпійських ігор. Комерціалізація та професіоналізація олімпійського спорту. Боротьба з допінгом.

Тема 3.2

Виникнення та розвиток паралімпійського руху. Передумови виникнення адаптивного спорту. Сер Людвіг Гутман та Сток-Мандевільські ігри. Перші Паралімпійські ігри 1960 р. у Римі. Розвиток МПК. Паралімпійський спорт та фізична реабілітація: точки перетину. Адаптивний спорт у системі реабілітації.

Тема 3.3

Сучасний міжнародний спортивний рух (1984–2000). Комерціалізація та глобалізація олімпійського спорту. Регіональні та континентальні ігри. Універсиада та молодіжні Олімпійські ігри. Проблеми організації сучасних Олімпійських ігор. Демократизація МОК та олімпійського руху.

Модуль 4. Олімпійський та спортивний рух України (1991 — сьогодення)

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4

Тема 4.1

Становлення незалежного олімпійського руху України.

Утворення НОК України (1990). Визнання МОК (1993). Перші виступи збірної України на Олімпійських іграх (Ліллегаммер 1994, Атланта 1996). Оксана Баюл — перша олімпійська чемпіонка незалежної України. Видатні українські олімпійці.

Тема 4.2

Паралімпійський рух України та фізична реабілітація.

Становлення паралімпійського руху в незалежній Україні. НПК України та його діяльність. Виступи паралімпійців України на міжнародній арені. Зв'язок паралімпійського спорту з фізичною реабілітацією та ерготерапією. Адаптивний спорт у реабілітаційній практиці.

Тема 4.3

Спортивний рух України в умовах сучасних викликів

(2014–2024). Вплив збройного конфлікту на спортивний рух. Виступи України на Олімпійських іграх 2016–2024 рр. Париж-2024: Україна в умовах повномасштабної агресії. Відновлення спортивної інфраструктури. Спортсмени-реабілітанти та повернення до спорту.

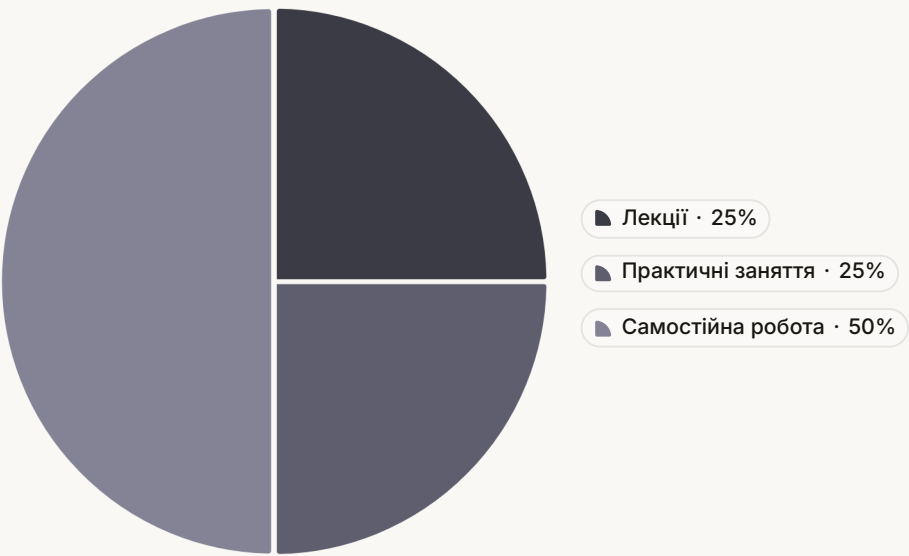
Тема 4.4

Сучасні тенденції розвитку спортивного та олімпійського руху.

Програма «Олімпійський порядок денний 2020+5». Нові види спорту в олімпійській програмі. Технологічний розвиток та спорт. Спортивна медицина та реабілітація в сучасному олімпійському спорті. Перспективи розвитку олімпійського руху.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Фізична культура первісного суспільства	2	2	4
	Тема 1.2 — Олімпійські ігри Стародавньої Греції	2	2	4
	Тема 1.3 — Фізична культура Середньовіччя та Відродження	2	2	4
	Тема 1.4 — Розвиток спорту та передумови відродження Ігор	2	2	4
Модуль 2	Тема 2.1 — Відродження Олімпійських ігор (1896–1912)	2	2	4
	Тема 2.2 — Другий та третій періоди олімпіад (1920–1936)	2	2	4
	Тема 2.3 — Спортивний рух України до 1945 р.	4	4	8
Модуль 3	Тема 3.1 — Четвертий та п'ятий періоди олімпіад (1948–1980)	4	4	8
	Тема 3.2 — Паралімпійський рух та адаптивний спорт	4	4	8
	Тема 3.3 — Міжнародний спортивний рух (1984–2000)	2	2	4
Модуль 4	Тема 4.1 — Становлення незалежного олімпійського руху України	2	2	4
	Тема 4.2 — Паралімпійський рух України та фізична реабілітація	2	2	4
	Тема 4.3 — Спортивний рух в умовах сучасних викликів (2014–2024)	2	2	4
	Тема 4.4 — Сучасні тенденції розвитку олімпійського руху	2	2	4
Разом		30	30	60

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЕКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год. — 25%):** подача ключового теоретичного матеріалу
- **Практичні (30 год. — 25%):** відпрацювання навичок, аналіз джерел, дискусії
- **Самостійна робота (60 год. — 50%):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

☐ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються працювати з джерелами самостійно.

Самостійна робота студентів та методи викладання

Форми самостійної роботи

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з історії спортивного та олімпійського руху, науковими статтями у фахових виданнях з фізичної культури та реабілітації. Конспектування ключових положень, порівняння підходів різних авторів.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу розвитку олімпійського руху, підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з питань розвитку паралімпійського спорту та фізичної реабілітації. Уміння застосовувати теорію на практиці та обґрунтовувати висновки.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: МОК (olympics.com), НОК України (noc-ukr.org), НПК України (paralympic.org.ua), НУФВСУ (uni-sport.edu.ua). Аналіз спортивної документації та статистичних даних.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання першоджерел і навчальних посібників; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів, дат і визначень; систематизація знань перед контрольними роботами та підготовка до обговорень.

Методи викладання

→ Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, карт, таблиць і прикладів; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

→ Кейс-стаді

Аналіз реальних спортивних ситуацій і документів; студенти виявляють проблему, пропонують інтерпретації та обґрунтовують висновки на основі джерел з олімпійської та спортивної тематики.

→ Дискусії

Обговорення дискусійних питань розвитку олімпійського та паралімпійського руху; розвиток критичного мислення, аргументації та вміння відстоювати власну позицію.

→ Робота з джерелами

Опрацювання нормативних документів МОК, Олімпійської хартії, спортивної статистики; формування навичок роботи з першоджерелами та їх критичного аналізу.

→ Самостійне дослідження

Підготовка аналітичних записок, рефератів і презентацій за обраною темою; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації інформації з питань спортивної та реабілітаційної тематики.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Включає усні опитування, письмові відповіді на запитання, аналіз спортивно-історичних документів та участь у дискусіях.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз розвитку олімпійського руху, порівняльна характеристика подій і процесів).

Оцінюються повнота відповіді, правильність аналізу та обґрунтованість висновків.

Проводиться після кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання.

Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

❏ Усі методи контролю спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

Рекомендована література та ресурси

Навчальна та наукова література (2022–2024)

1. Булатова М. М., Єрмолова В. М., Радченко Л. О., Кроль І. М., Єгупов М. В. «Олімпійський спорт» у таблицях: навч.-метод. посібник. — Київ : НУФВСУ, 2024. — 61 с.
2. Сергієнко В. М., Король С. А. Олімпійський спорт: конспект лекцій : у 2 ч. — Суми : Сумський державний університет, 2024. — 196 с.
3. Імас Є. В., Матвєєв С. Ф., Борисова О. В. та ін. Неолімпійський спорт: навч. посіб. — Київ : НУФВСУ, вид-во «Олімп. л-ра», 2023.
4. Гончаренко В. І., Іваній І. В., Кудренко А. І. Олімпійський спорт: навч. посіб. — Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023 (перевид.).
5. Олімпійський рух в Україні: Історія та сучасність / монографія. — Київ : НУФВСУ, 2022.
6. Вербицький В. А. Історія фізичної культури та спорту в Україні: навч. посіб. — Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2022.
7. Бабич В. І., Янович І. В. Олімпійський, професійний та адаптивний спорт: метод. рекомендації. — Луганськ : ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2023.
8. Матвєєв С. Ф. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч. посіб. — Київ : Олімпійська література, 2022.
9. Булатова М. М. Спортивна медицина та реабілітація в олімпійському спорті: навч. посіб. — Київ : НУФВСУ, 2023.
10. Єрмолова В. М., Радченко Л. О. Паралімпійський спорт та фізична реабілітація: навч. посіб. — Київ : Олімпійська література, 2024.

Офіційні інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт Міжнародного олімпійського комітету. — URL: <https://olympics.com/>
2. Національний олімпійський комітет України. — URL: <https://noc-ukr.org/>
3. Національний паралімпійський комітет України. — URL: <https://paralympic.org.ua/>
4. Національний університет фізичного виховання і спорту України. — URL: <https://uni-sport.edu.ua/>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. — URL: <https://nbuv.gov.ua/>
6. Репозитарій НУФВСУ (наукові праці з олімпійського спорту). — URL: <https://reposit.uni-sport.edu.ua/>
7. Журнал «Спортивна наука України» (електронне видання). — URL: <https://sportscience.ldufk.edu.ua/>
8. Міжнародний паралімпійський комітет. — URL: <https://www.paralympic.org/>

Рекомендована література охоплює видання **2022–2024 років** відповідно до вимог актуальності навчально-методичного забезпечення для ОП «Фізична реабілітація».